

RENAȘTEREA

ORGAN NAȚIONAL-BISERICESC SĂPTĂMÂNAL

Abonamentul anual: 400 Lei.

Director: Dr. I. MATEIU

Redacția și Administrația:
Cluj, Piața Cuza Vodă Nr. 3.

Cenzurat.

REVENDICĂRILE PREOȚIMII NOASTRE

Cetind „Moțiunea” votată în congresul dela Turda, îți dai seama că ea rezumă, sincer și adevărat, un capitol dureros din istoria vieții noastre românești.

Făcând abstracție din cele câteva puncte, cari se referă la anumite probleme importante de ordin religios și național, vom constata că Moțiunea în generalitatea ei se ocupă aproape numai de situația materială a preoțimii.

Un judecător grăbit ar putea formula repede o sentință de condamnare, argumentând, că ucenicii Domnului nu trebuie să se lase ispitiți de Mamona, ci să se mireze în gândurile veșnicilor, să se gândească la războaiele eterne ale evangheliei, în slujba cărora s'au angajat din clipa hirotonirii lor.

Dar aceia, cari cunoaștem exact viața și împrejurările preoțimii ardeleni, suntem departe de a încuviința asemenea judecăți greșite și dăunătoare prestigiului clerului nostru. Căci, starea în care se găsește preoțimea echivalează, fără nici o exagerare, cu o adevărată tragedie, vrednică de știut și de remediat din partea celor ce mai prețuiesc biserica în desvoltarea neamului românesc.

Ne simțim deadreptul jenați să răspundem celor ce ne întrebă, români sau streini, că salariul preotului ortodox ardelen nu trece în genere peste 3000 Lei lunar. Fiindcă și servitorii instituțiilor de stat au o asemenea leafă, și de atâtea ori chiar mai mare decât aceasta. Și atunci, înseamnă, că titlurile nu mai au nici o valoare, ele putând fi anulate de abuzul politic, sau de idei ce au trecut de mult în camera vechiturilor.

Ne-am obișnuit să auzim invocându-se drept scuză așa zisele „venituri stolare”, cari ar fi atât de mari încât nu numai că ar compensa micimea salariului dela stat, dar uneori îl fac și de prisos.

Dar noi știm prea bine, că în Ardeal stolele au fost totdeauna reduse, din pricina să-

răciei poporului nostru, iar după războiu sub influența crizei economice și morale, ele au scăzut și mai mult, dispărând în unele părți aproape cu totul. Iar sesiunile grase și latifundiile imense constituiseră un privilegiu exclusiv al bisericilor străine, cari își plăteau preoții cum nu se poate mai bine.

Greșala inițială a fost de sigur aceea a Consiliului Dirigent din 1919, care a menținut sistemul maghiar de salarizare, deși oricine-și putea imagina, că el numai favorabil nu eră pentru „preoți valahi” de ieri. Bucureștii la rândul lui l-a păstrat și el fără să se gândească să revizuiască în spiritul cerut de interese schimbate ale noului Stat român. Așa s'a ajuns la anomalia fără păreche, de a vedea că salarizarea clerului este în funcție de bugetele anuale schimbătoare, și nu de o lege organică, cum e cazul celorlalte categorii de funcționari publici.

De aci luptele disperate ale clerului de fiecare an, în preajma votării bugetului, oferind un spectacol trist și dureros tuturor acelor, cari își iubesc biserica. Pentru ce? Nici măcar pentru un spor real de salariu, ci pentru păstrarea aceluia minim de 3000 Lei, mereu amenințat de a fi redus cu povestea fabuloaselor încasări de patrafir.

E ușor de înțeles, că în asemenea condiții preoțimea nu-și putea asigura existența, căzând într'o sărăcie care-l degradă și-i tăia toate avânturile misiunii sale. Copiii nu și-i mai putea trimite la școală, decât angajându-se în datorii grele și ruinătoare. Credincioșii săi, simpli țărani îi luau înainte, punându-i în situații de neînchipuită umilire.

E cumplită drama aceasta materială a preoților ardeleni, atât de puțin cunoscută factorilor hotărâtori ai țării. Ea îi apasă cu atât mai mult, cu cât văd că alături de ei, învățătorii, având o pregătire teoretică inferioară și cu răspunderi mai

mici, se bucură de o salarizare incompraabil mai bună.

Și nu e bine așa. Cei doi îndrumători sufletești ai satelor, preotul și învățătorul, se cuvine să fie ierarhizați, după titlurile lor școlare și salarizați în acest sens, căci numai astfel Statul dovedește că știe să fie drept și echitabil cu aceia, pe cari se razimă înainte de toate progresul moral al neamului.

Dacă preoții au cerut în congresul lor dela Turda salarizare și pensii cinstite dela Stat, ei nu fac decât să repete revendicări legitime, ce-au răsunat zadarnic până acum.

Departați de a-i micsora și a-i pune într'o lumină materia-

„Să vă fie mijlocul încins și făclile aprinse. Și să fiți asemenea oamenilor, cari așteaptă întoarcerea stăpânului lor dela nuntă, ca dacă va veni și va bate, îndată să i se deschidă.”

Luca 12, 35—36.

listă, aceste revendicări din contră arată, că țara lipsește dela datoria ei sfântă de a așeza pe apostolii săi cei mai buni în situația normală de a-și împlini cum trebuie, misiunea lor salvatoare în mijlocul poporului românesc.

În răspunsul telegrafic ce l-a dat congresului dela Turda, dl Victor Iamandi, ministrul Cultelor a asigurat de neclintită soliditudine și râvnă stăruitoare clerul ardelen, care — spune domnia sa — a fost și a rămas un strălucit exponent al idealurilor românești în această parte a țării.

Ce prețuire frumoasă! Dorința noastră este s-o vedem cât mai curând tradusă în faptă, spre bucuria unanimă a Bisericii și slujitorilor ei.

NOD ÎN PAPURĂ

Moțiunea votată în congresul FOR-ului dela Arad, nu este pe placul „Unirii” din Blaj. O prevedeam aceasta, din experiența anilor trecuți. Știți de ce n'o acceptă frații? Pentru că cerem restabilirea unității religioase în spirit ortodox. Și pentru că mai preconizăm și primatul ortodoxiei în viitoarea Constituție. Dumnealor consideră aceste deziderate drept un casus belli, căci scriu chiar în subtitlul articolului de fond: „FOR-ul declară războiul confesional.”

Ne miră foarte mult acuzația, cătă vreme în pct. 3 al Moțiunii se spune foarte limpede, că e vorba de înfăptuirea unirii religioase în spirit frățesc și ortodox.

Din comentariul tendențios ce-l face „Unirea”, reiese că formula ortodoxă a reunirii ar însemna „războiul confesional.” Ci-că FOR-ul vrea să ajungă „prin unire la pace”, pe când Blajul invers: „prin pace la unire.” Admirati și dvoastră, iubitori, aceste jocuri de cuvinte, și spunți dacă ele pot fi luate în serios. Pentru că reverendisimii, dacă aprobă reunirea, o înțeleg exclusiv cu Papa. Pe când noi o denunțăm ca o problemă strict națională, în care pot decide numai fiii neamului românesc. Înțelegerea între frați e o chestie de familie și nu una la dispoziția factorilor străini de noi.

A pretinde, că invocarea argumentului național în această chestiune ne-ar duce tot la Roma, este comic într'un moment, când țara fierbe pe urma discursului amenințător al Ducelui.

Să precizăm din nou: aici nu se pune o chestiune a Vaticanului, ci a Statului și neamului românesc. A o vedea altfel înseamnă să-i zădărnicești dela început soluția fericită. Și atunci nu mai e decât o singură scăpare: apelul la instinctul de rassă al țărânimii noastre. Ea se simte și astăzi una în credință, mai presus de instigațiile „teologilor” inoportuni.

Ziua de 1 Decembrie. Anul acesta serbătoarea unirii va căpăta proporții nebănuite prin măsurile întinse ce le ia guvernul țării, în acord cu toate așezămintele patriotice, ca ziua de 1 Decembrie să fie o grandioasă afirmare a solidarității naționale în fața provocărilor recente din partea revizionistilor. Se va face astfel din nou dovada, că granițele României, sunt sfinte și vecinice, pe cari nici discursuri răsunătoare și nici amenințări îndrăznețe nu le pot sfărâma. Înarmați cum trebuie, vom răspunde la nevoie și cu vârful baionetelor, așa cum am făcut-o și în glorioasa campanie de cucerire a Budapestei din 1919.

TINĂRUL BOGAT

— Luca 18, 18—30; 19, 16—30; Marcu 10, 17—31. —

Sunt aproape Paștile iudeilor. Iisus pentru ultima oară parcurge drumul Ierusalimului venind din Galileea peste Samaria. Înainte de a intra în Ierihon, un tânăr din înalta societate iudaică, se apropie și îngenunchind înaintea Lui, plin de cucernicie, îl întreabă: „Învățătorule bun, ce trebuie să fac ca să moștenesc viața de veci?”

„Pentru ce mă numești bun?, îi răspunde Mântuitorul. Nimeni nu este bun, în afară de Dumnezeu. Dacă vorești să intri în viață, ține poruncile.” Tânărul pare nedumerit, întreabă din nou: „cari porunci?” La ceea ce continuă Domnul: „să nu omori; să nu desfrânezi; să nu furi; să nu aduci mărturie mincinoasă; cinstește pe tatăl tău și pe mama ta; iubește pe deaproapele tău.

Prin spicuirea câtorva porunci din decalog, Mântuitorul înlătură posibilitatea oricărui echivoc asupra noțiunii porunci. La temeiul vieții pune decalogul. Dacă nu amintește nimic despre porunca iubirii față de Dumnezeu, ea este presupusă prin slăruința asupra formelor iubirii deaproapele. Iubirea deaproapele, decurge cu necesitate din iubirea lui Dumnezeu.

Răspunsul pare a nemulțumi pe tânăr, care cu conștiința împăcată se consideră un practician al Legii și totuși simte necesitatea împlinirii unor porunci superioare în vederea perfecțiunii. Dă expresiune acestui gând intim prin cuvintele: ce-mi mai lipsește? Mântuitorul înțelege râvna acestui suplet după desăvârșire, de aceea învăluindu-l într-o privire plină de dragoste îi răspunde: „un lucru îți lipsește.” *„Voiești să fii desăvârșit”,* atunci du-te și vinde-ți tot ce ai și împarte săracilor, vei câștiga astfel o comoară în ceruri, apoi vino și-mi urmează.

O umbră de mâhnire se lasă pe

chipul tinărilor. Tăcut se depărtează. Mântuitorul privind în urmă-i spune ucenicilor: „cât de greu va fi pentru cei bogați să intre în împărăția lui Dumnezeu.”

Apariția tinărilor dornic după desăvârșire în calea Mântuitorului prilejuește luminarea unei noi cărări a vieții omenești, ce duce la Dumnezeu. În contradicție cu drumul poruncilor, pe care trebuie să calce tot cel ce năzuiește spre Dumnezeu și bunurile vieții vecinice (pe care cineva se va apropia cu atât mai mult de Dumnezeu, cu cât va fi mai conștient), ne apare drumul desăvârșirii, destinat celor puțini, celor aleși. Urmarea acestuia este condiționată de trăirea alor două porunci speciale: lepădarea benevolă de toate bunurile materiale și urmarea lui Hristos. Propriu zis aceste două se reduc la una singură: urmarea lui Hristos. Urmarea lui Hristos este așadar porunca desăvârșirii, este suprema jertfă cerută omului în schimbul necuprinsei fericiți viitoare, este condiția indispensabilă a sufletelor călăuzitoare spre mântuire.

Creștinismul nici-când n'a fost lipsit de suflete în cari prin prisosința harului, să vieze acel dor adânc după desăvârșire. Cunoaștem chiar epoci în cari numărul lor e foarte mare.

Biserica are rolul de a canaliza această putere și râvnă lăuntrică specială, spre o trăire a desăvârșirii creștine, prin neobosita propovăduire a urmării lui Hristos. Lămurirea chemării Mântuitorului adresată tinărilor de a-i urma, aduce un prețios ajutor tuturor câți se simt vrednici de a-i urma — indirect omenirii călăuzite tocmai de aceste spirite alese spre culmile desăvârșirii.

Urmarea lui Iisus înseamnă, renunțarea la toate bunurile materiale, la legăturile sociale și familiare, în

fine chiar și la noi înșine. Să ne închipuim că avem să întovărășim pe un drum greu pe un iscusit conducător. Orice povară, orice legătură în afară de El ne încetinează mersul. Mărește cu fiecare pas distanța ce se stabilește între noi, până ce la un moment dat rămânând prea mult în urmă, îl pierdem din vedere și suntem expuși rătăcirii.

Toate legăturile cu lumea sunt piedeci în a-i urma lui Iisus în drumul desăvârșirii. Întâi avuția, care știe să ne preocupe fiecare clipă a vieții prin atâtea ademeniri, se fixează ca un obstacol de netrecut. Reușește cu ușurință să ne piardă definitiv străduințelor spre desăvârșire. Sarcina vieții sociale cu mii de pretenții, viața familiară cu greutatea obligațiilor ce ni le impune, se odaugă primul obstacol. Iisus nu poate admite ca cineva să se numească ucenic al său, dacă nu-l iubește mai mult pe el, decât bunurile materiale, legăturile sociale și familiare.

În fine apoteoza renunțării este ajunsă prin lepădarea de noi înșine. Întreaga jertfă a renunțării de bunurile, plăcerile și legăturile externe, lipsită de această ultimă renunțare își pierde din valoare. Noi suntem, sufletul nostru este, ceea ce Mântuitorul cere: „Dacă vrea cineva să vină după mine, să se lapede de sine, să-și ia crucea în fiecare zi și să-mi urmeze.” Sufletul nostru în întregime

să-l închinăm dar lui Hristos, pentru ca în el să stăpânească Hristos, să vieze prin Hristos.

Iată largimea poruncii de a urma lui Iisus. Iată adâncul care l-a îngrozit și mâhnit pe tinărilor iudeu. Privat însă și prin prisma imenselor beneficii, cari rezultă din împlinirea ei, este totuși ademenitoare. Jertfa benevolă este princiar răsplătită. În viața pământească obținem libertatea absolută, în viața viitoare, fericirea.

Libertatea absolută înseamnă descătușarea spiritului de gânduri, neliniști și griji; descătușarea inimii din puterea poftelor mistuitoare. Este o stare de pace divină, de armonie inepertabilă.

Fericirea viitoare, nu este ceva vag, nelămurit, ci o realitate concretă absolut sigură. „Iată noi am lăsat toate și te-am urmat, ce va fi nouă?”, spune unul din ucenici Mântuitorului.

El le răspunde: „adevăr zic vouă, că voi cei ce m'ați urmat, la nașterea din nou a lumii, când fiul omului va șede în scaunul mării sale, veți șede și voi în douăsprezece scaune, judecând cele douăsprezece seminții ale lui Israel, și oricine a lăsat frați sau surori, sau tată sau mamă, femeie, sau copii, moșii, ori case, pentru numele meu, înmulțit va lua înapoi și va moșteni viața vecinică.” (Matei 19, 28-29).

Prof. Dr. L. G. MUNTEANU

CONFERINȚE PASTORALE

Preoțimea tractului Lupșa și-a ținut conferința misionară de toamnă în parohia Muncel, în zilele de 25 și 26 Oct.

În ziua de 25 s'a săvârșit rugăciunea sfințirii apei mici și a Sf. Maslu. Lume multă cum rar s'a mai pomenit, adunată de prin toate crângurile și chiar și de prin satele învecinate. Tânărul preot Nicodim Bulz, din Valea Lupșei, a talmăcit pe înțeleșul poporului, puterea dumneze-

iască ce se revarsă asupra credincioșilor, prin săvârșirea sf. taine în general și a sf. Maslu în special.

A doua zi 26 Oct. ziua sf. și marei mucenic Dimitrie, până la orele 9 $\frac{1}{2}$ s'a făcut mărturisirea credincioșilor prin duhovnicii Gheorghe Lazăr din Georgel și Iosif Cutean din Finta, iar după aceea s'a oficiat Utrenția și Liturghia în sobor, prin preoții mai tineri în frunte cu protopopul tractului Pr. Vasile Șpan. Ce-

FOILETON

Inarmarea sufletească.

— Cuvânt de deschidere rostit la al treilea Congres general al Frăției Ortodoxe Române, ținut la Arad, în 25—26 Octomvrie. —

de SEXTIL PUȘCARIU
Președintele FOR-ului.

Anul ce s'a scurs dela congresul nostru din urmă, când Bănățenii ne-au primit în vechiul oraș de graniță, Caransebeș, cu tradiționala lor ospitalitate, ne-a dovedit încă odată cât de adâncă e importanța Frăției ortodoxe române. Nu atât prin activitatea desfășurată la centru și în cele cinci secțiuni eparhiale, cât mai ales prin împrejurările externe, prin tendințele generale care se lămuresc din ce în ce mai bine în jurul nostru și în lumea întreagă.

Activitatea noastră a fost stângenică înainte de toate prin marea pierdere ce am îndurat-o în urma trecerii la cele vecinice a celor doi mari arhierii Preasfințirii Roman al Orăzii și Nicolae al Clujului și al Feleacului.

Nu se poate închipui o mai mare deosebire decât între cei doi arhipăstori pe care i-am pierdut. Crescut între zidurile austere ale chiliei mă-

năstirești Preafericitul Roman, romantic prin temperament, era deprins să privească totul sub unghiul eternității, ceea ce l-a făcut să-și păstreze, până la adânci bătrânețe, elanul generator de fapte mari. Vlădica Nicolae aducea din satul său natal vigoarea deosebită, puterea de muncă încercată a țaranului român și spiritul realist de gospodar al Mărginea-nului, adânc cunoscător al semenilor săi și neîntrecut chivernisitor. El n'a fost un învățat, ci a fost un înțelept în toată puterea cuvântului.

Poate din cauza acestor mari deosebiri de temperament, cei doi ierarhi erau prieteni buni, atât de buni încât pe patul morții se chemau unul pe altul cu gândurile, voind să pășească împreună pe drumul vecinicii. Dar dacă firea le era diferită, pe amândoi îi unea aceeași dragoste nețărnută față de biserică strămoșască și aceeași iubire caldă de neam. Ei reprezentau în mijlocul nostru cele două calități esențiale ale generației memorandiste, plină de contraste: optimismul, care dădea sufletului tărie și avânt, și spiritul practic și realist, care clădea viitorul pe baze solide economice. În țara întregită ei au urmat tradiția veche și astfel au putut deveni ctitorii celor două episcopii nouă, pe care vrednicii urmași le vor păzi și le vor mări, pășind cu inimă tânără și cu minte

luminată pe drumuri larg deschise. Gândul nostru îi întovărășește cu aceeași dragoste cu care păstrează amintirea marilor lor înaintași.

Nu e desigur o întâmplare că ultimile cuvinte pe care le-am auzit din gura acestora erau aproape identice. Din fotoliul în care-l ținuse slăbiciunea trupeză, Preafericitul Nicolae, când îmi întinse pentru ultima oară mâna, privindu-mă din ochii săi cerniți de suferință dar tot atât de vii și de ageri ca în anii tinereții, îmi vorbi cu căldură de Frăția ortodoxă română, una din multele lui creații și cea de care lega el cele mai multe nădejdi întru biruința bisericii ortodoxe, în care el vedea temelie noului stat român.

Și-mi aduc aminte de vizita din urmă pe care am făcut-o la Oradea vlădicului bolnav, care ar fi dorit atât de mult să ne primească cu congresul acesta în orașul lui de scaun. Glasu-i era stins de suferință, corpul scăzut de bătrânețe, nădejdi de înțărment dispărute. Dar când conversația trecu dela starea sănătății lui sdruncinate la bolile mari de care suferea neamul, moșneagul încovoiat sub povara anilor și a durerii, se ridică drept în picioare; barba lui de patriarh din alte vremuri, lungă și albă, ondula sub năvala cuvintelor care mărturiseau credința într'un viitor stră-

ialați frați preoți au susținut strana, dând răspunsurile cuvenite. La pricază a predicat cu însuflețire Pr. Ibrim Bordea din Mogoș-Mămăligani despre „suferințele pentru credință ale mucenicilor și influența lor asupra lămurii învățării bisericii creștine“, iar după aceea s'au împărțit credincioșii mărturisii dimineața. Serviciul divin s'a încheiat printr'un parastas pentru ctitorii și binefăcătorii bisericii, căruia i-a urmat un scurt

îndemn din partea părintelui protopop V. Șpan, pentru strângerea tuturor forțelor în vederea ridicării unui nou locaș de închinare.

Păr. protopop, a citit raportul asupra referatelor preoțești. „Rolul preotești în viața religioasă, culturală și socială a parohiei“.

Pr. V. Samoilă din Lupșa, citește referatul asupra uniformizării săvârșirii serviciilor divine în tract.

Pr. A. FAUR

O CARTE NOUĂ

În zilele acestea a ieșit de sub teascurile tiparului o carte nouă, pe hârtie velină, format frumos, intitulată: „*Ritualistica sau Manual de ritual al bisericii ortodoxe române*“, de Protoiereul Dr. P. Procopoviciu, profesor de Liturgică la Academia teologică ort. din Oradea. Lipsa simțită de un manual de ritual, precum și uniformitatea slujbelor bisericești pentru întreaga biserică au fost motivul, care l-au îndemnat pe autor să dea la lumină această lucrare de mare valoare.

Cartea cuprinde schițe și îndrumări pe cari preotul ortodox român ar trebui să le cunoască și să le folosească în întreaga sa funcțiune sacramentală.

Mai întâi după ce autorul în introduce tratate despre cultul creștin ortodox precum și despre necesitatea cultului extern și a formelor sale.

Multe acte de cult, cum sunt b. o. sfințirea anafurei, unele cădiri în biserică, deschiderea și închiderea perdelei etc., nu sunt scrise în cărți, ci se fac după tradiții vechi. Știut însă să fie că toate practicile și dătinile bisericești trebuie făcute după spiritul bisericii, iar cele vătămătoare trebuie înlăturate. În scopul acesta, pentru buna rânduială a serviciilor divine, cu timpul a luat ființă disciplina Tipiconului și a Ritualului bisericii ortodoxe.

„Tipicon și ritual“ sunt noțiuni foarte înrudite; de fapt însă ele sunt două noțiuni separate.

Tipiconul este disciplina care ne arată cărțile, din care se scot, timpul în care se îndeplinesc, cât și regulile după care se execută diferitele rândueți bisericești; pe când Ritualul sau Ritualistica ne arată modul (ritul) adică ceremonialul acestor rândueți. Ea ne dă normele necesare pentru executarea formei externe a serviciului divin, și are de scop de a face pe liturg ca să știe a împlini rânduețile bisericești corect și în conformitate cu formularele bisericești.

Tipicul s'a născut din ideea mai dezvoltată a ceremonialului, ce se observă la cetirile, rugile și cântările zilnice; astfel și Ritualistica nu este o înșirare arbitrară a regulilor ceremoniale ale diverselor rândueți liturgice, ci ea este disciplina care arată în mod sistematic ritual rândueților bisericești (pag. 14).

Cuprinsul ritualului bisericii ortodoxe autorul îl tratează după raportul în care s'a arătat că Dumnezeu, ca făcătorul, susținătorul și ocârmuitorul său în trei capitole. În capitolul întâi tratează: despre rânduețile laudelor dumnezeiești; în al doilea: despre sf. Liturgie și despre sf. sacramente, iar în capitolul trei: despre sacramentalii și alte funcțiuni bisericești.

Cu aceasta carte se umple un mare gol în literatura noastră bisericească, autorul aducând mari servicii bisericii precum și preoților noștri în îndeplinirea funcțiunii lor sacramentale.

a. b.

INFORMAȚIUNI

Știre personală. P. S. nostru Episcop Nicolae a asistat *Duminea trecută la deschiderea Corpurilor Legiuitoare, în calitate de senator de drept. În același timp s'a interesat și de o serie de chestiuni importante ale Eparhiei, pendinte la Minister. Marți seara P. S. Sa s'a înapoiat la Cluj.*

Noul președinte al Senatului. În ședința de Marți trecută Maturul corp a ales ca președinte cu o impunătoare majoritate de voturi, pe dl Al. Lapedatu, ministru de Stat. Aceasta ca un omagiu la adresa Ardealului și a bărbatului luminat, care-l reprezintă cu atâta demnitate și înțelepciune. Este o cinste deplin meritată, de care se bucură deosebit de mult Eparhia noastră, al cărei fruntaș și ctitor este dl Al. Lapedatu. Ne asociem din toată inima la felicitările unanime ce i se aduc.

Un jubileu puțin obișnuit. În ziua de sf. sărbători a Intrării în biserică a avut loc în sala festivă a liceului Andrei Șaguna din Brașov, jubileul fraților gemeni Alexandru și Ioan Lapedatu, din prilejul împlinirii a 60 ani de viață. Festivitatea, prezidată de I. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan, a fost onorată de prezența unui mare număr de intelectuali din toate părțile țării. În cuvântări alose s'a zugrăvit figura neuitatului profesor brașovean I. Lapedatu, și s'au arătat meritele deosebite ale fiilor săi, Alexandru și Ioan, în viața neamului și a Statului întregit. Sărbătorii li s'a oferit un splendid volum omagial, scris de cele mai bune condeie.

Cei doi frați fericiți au rămas profund înduioșați, de această caldă manifestație, anunțând că au instituit o fundație

de 1/2 milion Lei în amintirea tatălui lor, cu scopul de a se da burse, celor mai buni absolvenți ai liceului, dispuși a îmbrățișa istoria și studiile clasice.

Facem și din acest loc cele mai sincere urări de sănătate jubilanților distinși, cărora Biserica și în deosebi eparhia noastră le datorează atât de mult.

Soarta bisericilor stiliste. Se știe, că guvernul a dispus închiderea bisericilor stiliste din Basarabia, tocmai pentru a lua răsvrățiților posibilitatea de a-și continua agitațiile lor dăunătoare credinței neamului. Spre a desăvârși această măsură, consiliul de miniștri de Luni a hotărât să confişte aceste biserici pe seama Statului, urmând să se vadă pe urmă ce destinație li se va da.

Deschiderea Parlamentului. Duminea trecută s'a deschis cu obicinuitele solemnități sesiunea a patra a Corpurilor Legiuitoare. Mesagiul citit de M. Sa Regele Carol II-lea a rezumat înfăptuirile guvernului și legile ce se vor prezenta în sesiunea actuală. Grija de căpetenie trebuie să fie înzestrarea armatei, spre a fi tari și a face față oricăror evenimente grele. Ținând seama de stările tulburi din Europa, ca și de amenințările revizioniste, Săveranul a adresat un mișcător apel la unitate și solidaritate. Nădăjdum, că măcar de astădată el nu va răsuna în pustiu. Biserica noastră o să-și facă datoria patriotică, cu aceeași sfințenie de totdeauna.

O carte bună. Zilele acestea a apărut la București o nouă lucrare sub titlul simplu: „*Probleme școlare*“, datorită dlui prof. I. Lupaș dela Universitatea din Cluj. Ea cuprinde o

lucrit, iar mâna sa sdrobotită de schija blestemată, schiță un gest de binecuvântare când rosti cu glasul ce-și redobândi-se sonoritatea de odinioară: ortodoxia e pavăza neamului nostru!

Aceasta nu e, doamnelor și domnilor, o simplă frază banală, un clișeu potrivit pentru discursuri festive, ci o mărturisire de credință pe care niciodată n'am înțeles-o atât de deplin, ca în clipele când bolșevismul ce sfărâmasse brațul arhierului pregătește bombe ce au să ne nimicească integritatea noastră națională.

De un lucru putem fi siguri. Primejdia cea mare de-acolo vine, de dincolo de Nistru. Oricâte simpatii și-ar putea face, prin propaganda lor măiastră, vecinii noștri dela Tisa, statele mari ale lumii nu-și vor putea aduna oștile să le pornească într'un război pentru revendicări teritoriale sau rectificări de granițe. Dar amenințator se ridică la hotarul vederilor noastre spectrul marelui război, în care popoarele lumii vor apăra patrimoniul sfânt al culturii întemeiate pe creștinism împotriva anarhiei. Dela această teribilă înclăștare a forțelor lumii întregi nu vom putea lipsi nici noi, mai ales noi, care împotriva steagului roșu vom trebui să scoatem din altar praporii sfințiți ca să ieșim cu ei alături de stindardul tricolor.

Pe lângă înarmarea pe care o cer generalii, pe lângă tunuri, tancuri și avioane pe care să le opunem tunurilor, tancurilor și avioanelor vrăjmașe, avem nevoie de cea de a doua înarmare, *înarmarea sufletea-că*, unirea forțelor naționale împotriva primejdiei bolșevice, pe care au cerut-o arhieriei noastre în ultima lor pastorală.

Dacă în țara de unde a purces pe vremuri Traian împăratul, vedem deslănțuit acel grozav măcel între frați și creștini, de care numai necreștinii se pot bucura, în țara în care el și-a așezat colonii, nebunia bolșevică nu va prinde. Pe când în Spania și dincolo de Nistru bisericile ard și preoții sunt alungați din ele, la noi în fiecare an se clădesc din nou lăcașuri sfinte, spre slava Celui de sus. Pe când acolo mărețe domuri sunt pustiite de hoarde nelegiuite, la noi catedrale falnice înalță turnurile lor spre cer, ca niște mâni întinse jurând credință.

Înainte de război se zicea: si vis pacem para bellum — dacă vrei pace, pregătește războiul. Astăzi vedem, că dictonul acesta trebuie întors, că eforturile pacifiștilor să asigure cu orice preț pacea, duc în mod inevitabil la război. Nu dezarmarea morală pe care în zadar o predică Geneva de cinsprezece ani, ci înarmarea sufletelor e necesară. De

aceea noi, cei dela F.O.R. trimitem îndemnul nostru, mai ales către intelectuali să asculte cuvântul evangheliei și să se strângă în jurul bisericii strămoșești care ne dă arma credinței, mai tare de cât tunurile de calibru mare și decât avioanele cu zbor repede.

Dar alături de credința în Dumnezeu, ne mai trebuie — și mai ales în cercurile de intelectuali — credința în noi înșine.

Lipsa aceasta de încredere în propriile puteri — absurdă și neffrească la un popor tânăr, vânos și plin de calități sufletești și intelectuale — ne demoralizează și face din noi răi patrioți.

Pentru un Ungur, Petöfi e cel mai mare poet din lume, Budapesta e cel mai frumos oraș de pe pământ, limba ungurească cel mai bogat și eufonic graiu, ceardașul cel mai ritmic joc, ș. a. m. d. Această exagerare de autoapreciere e uneori ridicolă; dar din ea izvoarește marele patriotism al Ungurilor: o țară atât de frumoasă cu o capitală atât de încântătoare, cu poeți atât de geniali, cu muzică și cu o limbă atât de armonioasă, o iubești fără rezerve și ești gata să te sacrifici pentru ea. Educația în școală, familie, prin presă și în armată, dezvoltă consecvent acest patriotism la vecinii noștri din Vest.

(Va urma)

serie de studii și articole relativ la învățământul românesc, lămurind numeroasele lui aspecte de astăzi. Eminentul academician tratează cu autoritate și competență probleme capitale, cum este bacalaureatul, învățământul particular, liceul filosofic, manualele didactice, învățământul istoric și religios în școala secundară, scopurile învățământului universitar, programele analitice din școala secundară, reformele școlare din Cehoslovacia etc. Scrisul limpede, vioiu și captivant fac lectura cărții nu numai ușoară, dar și plăcută. Profesorii în deosebi, vor găsi în paginile ei îndrumări și orientări de cel mai mare folos. Dar ele pot fi citite tot așa de bine și de cărturarii noștri, spre a lua cunoștință de ideile dominante ale școlii românești, ca factor esențial al progresului nostru. Prețul cărții este 60 Lei.

Moartea unui vrednic învățator. În ziua de 25 Octomvrie c. a fost dus la groapă de un sobor de 8 preoți vrednicul învățator Bartolomeu Fărcaș din Corneni protopopiatul Dej. Decedatul s'a afirmat ca un adevărat binefăcător al mai multor biserici din jur, membru permanent al adunării protopopești și bun sprijinitor al tuturor intereselor noastre bisericesti și naționale. Odihnească cu dreptii.

† **Lt. Colonelul Ioan Herman.** La sfârșitul lunii Octomvrie a. c. a încetat din viață Lt. Colonelul Ioan Herman din Dej, fratele mai mic al regretatului protopop stavrofor Teodor Herman.

Decedatul a fost fiul unei vechi familii preotești, bucurându-se de o îngrijită creștere religioasă, ceace l-a făcut, ca în toată viața lui, să fie un bun credincios al Bisericii noastre pe care a cercetat-o regulat.

În timpul din urmă a trăit în Dej ca pensionar, ducând aceeași viață creștinească și păstrând aceeași dragoste față de Sfânta Biserică.

A fost membru marcant al FOR-ului secția Dej, activând în această minunată Asociație mirenească în calitate de cassier.

Slujba înmormântării a fost oficiată în ziua de 1 Noemvrie a. c. în Biserica din Dej, de protopopii: Zaharie Manu din Dej și Ștefan Gheție din Tg.-Lăpuș și de profesorii de religie A. Gherman și Dr. Vasile Rebreanu din Dej.

La înmormântare au participat toți ofițerii din garnizoana Dej și un numeros public în frunte cu reprezentanții autorităților, iar muzica militară și o companie din Reg. 81 Inf. au dat onorurile militare.

Odihnească în pace!

P. V.

BIBLIOGRAFIE

Părintele consilier dela Arhiepiscopia Bucureștilor, *Mihail Bulacu*, a tipărit în condiții excelente o carte de rugăciuni cu ilustrații și cântări bisericesti pe note. O recomandăm preoților noștri. Prețul 20 Lei. Se poate comanda dela autor, București, Str. Sf. Elefterie Nr. 15.

Ierom. Nicodem Ioniță: „Ortodoxia în Occident“. Chișinău, 1936.

La Chișinău s'a înființat „Biblioteca Misionarului Ortodox“. Necesitatea și utilitatea ei n'are nevoie de nici o lămurire. Probă chiar primul număr, broșura cu titlul de mai sus. Autorul ne oferă în ea o luminoasă schiță despre așezările, luptele, *suferințele și biruințele Bisericii ortodoxe în mijlocul Apusului*, până în timpul nostru atât de puțin știutor despre ceea ce înseamnă ortodoxie. Sunt arătate fapte creștine săvârșite de ortodocși, — unii trecuți dela alte confesiuni — pe care de sigur mulți de pe aci nu le cunosc, dar e bine să le cunoască.

Broșura are și menirea de a determina Bisericile ortodoxe cu dare de mână, să ajute străduințele religioase ale credincioșilor ortodocși din Apus, cari îndură din plin toată seria mizeriilor fizice și sufletești. — Tipărend broșura aceasta, părintele ieromonah N. Ioniță ne-a făcut un bun serviciu.

ob.

„*Viața Ilustrată*“, Nr. 10. Octomvrie 1936. Cluj. Director P. S. Episcop Nicolae Colan. Frumoasa revistă de familie aduce în acest număr contribuții serioase și interesante, seminate de: I. P. S. Mitropolit Nicolae, P. S. Episcopi Andrei, Vasile, Nicolae al Oradiei și Nicolae al Clujului; Pastorală împotriva comunismului; Grigore Popa: Stilul ortodox; Grigorie T. Marcu: Cercetașa română; Dafna Blagaiana: Inimei mele (poezie); I. Moga: Baba Novac: O. Buccevschi: Moartea albă; I. Possa: Vecernie (poezie); Gh. Noveanu: Toamna (poezie); Dr. G. Preda: Stări sufletești individuale și sociale; Dr. Eugen Dobrotă: Prin țările apusene. I. Moga, L. B. și E. Naghiu: Cronică Literară: Vasile Goldiș, luptătorul și realizatorul politic. Hristos în școală. Gheorghe Lazăr. Cronică internă: Congresul „Astrei“; Apostolie ortodoxă în Maramurăș; La Sf. Marie Mică; Sărbătoarea cântecului românesc; D. Nicolae Titulescu. Cronică externă: Războiul civil din Spania; Anglia; Liga Națiunilor. Colțul gospodinei: Cum spălăm mânușile de piele; Cum puteți avea flori proaspete; Lămâia și toaleta.

Revista apare în condiții tehnice foarte bune, fiind culeasă cu literă nouă, elegantă și împodobită cu ilustrații bogate. O recomandăm călduros familiilor românești. Abonamentul anual 200 Lei.

„*Țara Bârsei*“, Anul VIII. Nr. 5. Sept.—Oct. 1936. Brașov. Str. Murașenilor 22. Director Ax. Banciu. Cuprinde: L. Opriș: Despre o disciplină a cărții românești; A. A. Mureșianu: O nouă contribuție la istoria românilor în evul mediu; M. Popescu: Frații din regat și școala română din Ardeal; Ax. B.: Din ziarul prof. A. Ciortea; N. Porsenua, Spicuri limbice, Țara Bârsei, Congresul Ligii Culturale. Urmează o bogată parte literară, unde remarcăm pe Al. Ceaușianu, Sanda Opriș, H.

Petrescu, Virgil Onițu, S. Tombaș, a., apoi dări de seamă și bibliografie bogată. Revista brașoveană se menține pe linia veche de prestigiu cultural. Abonamentul anual 240 Lei.

*

La Librăria Eparhială din Cluj se află de vânzare manualele de religie de curs primar, scrise de preotul Nicolae Crișmariu, pe baza programei analitice votată de Sfântul Sinod și tipărite cu aprobarea Sfântului Sinod și anume:

Călăuza Catihetului român ort. sau Lecțiuni practice pentru cl. I, prețul: 20 Lei; Istorioare Biblice pentru elevii de clasa II, prețul: 15 Lei; Istorioare Biblice pentru elevii de cl. III, prețul: 16 Lei; Istorioare Biblice pentru cl. IV, prețul: 16 Lei; Istorioare Bisericești pentru cl. V, prețul: 15 Lei; Istorioare Bisericești pentru cl. VI, prețul: 15 Lei; Morala Creștină, pentru cl. VII, prețul: 16 Lei; Călăuza Catihetului (lecții practice) la clasele II—IV, prețul: 125 lei.

Consiliul eparhial ort. rom. Cluj.

Nr. 7044—1936.

Comunicat.

Sf. Sinod în ședința sa dela 9 Octomvrie a. c. deliberând asupra problemei dezbătute și de congresul național-bisericesc cu privire la presa bisericască, între altele a stăruit ca să se recomande preoțimei în deoschi spre abonare și utilizare revistele „Duminea copiilor“ și „Tinerimea creștină“ cari apar în București și „Viața Ilustrată“ a P. S. S. episcopului nostru. Îndemnăm preoțimea noastră să le aboneze și să le facă o propagandă călduroasă ca să le aboneze și enoriașii lor.

Cluj, la 13 Noemvrie 1936.

Consiliul eparhial.

Nr. 79—1936.

(38) 1—1

Publicație de licitație.

Parohia ort. rom. *Geaca*, jud. Cluj, vinde prin licitație publică în ziua de 29 Noemvrie 1936, un edificiu de piatră, situat lângă drumul țării, compus din 5 camere, bucătărie, pivniță, cu o grădină în întindere de 915 stj. p., cu prețul de strigare 100.000 Lei, precum și alte 3 grădini, cu prețuri stabilite de Consiliul parohial.

1. Licitația se va ține în școala primară de stat la ora 15 p. m.

2. Licitanții vor depune un vadiu de 10%, iar costul edificiului va fi achitat imediat după licitație, la semnarea procesului-verbal.

3. Pentru ofertant licitația este imediat obligatorie, iar pentru parohie după aprobarea forurilor competente.

Geaca, la 18 Octomvrie 1936.

Pr. *Beleanu Grig.*, *Romanți Vas.*, paroh. episcop.

Văzut: *N. Vasii*, protopop.

Nr. 6662/1936.

3—3

CONCURS

Prin aceasta se publică concurs pentru ajutoare din fundațiunea „*Andronic*“ pe seama ucenicilor și a candidaților de maestri ortodocși din cuprinsul eparhiei noastre.

Cererile se vor înainta Consiliului eparhial până la 1 Decemvrie a. c. prin oficiile protopopești la cari aparțin, împreună cu următoarele documente:

1. Certificat de botez dela biserica.

2. Certificat dela primărie despre situația familială și materială a părinților ucenicului sau a candidatului de maestru.

3. Certificat școlar.

4. Contractul cu maestrul.

5. Certificat dela oficiul parohial despre purtarea morală și cercetarea bisericii din partea petiționarului, fie ucenic, fie maestru.

6. Certificat de eliberare pentru calfele cari vreau să devină independenți, arătând locul unde voesc să se așeze.

Cluj, din ședința bis. ținută la 29 Oct. 1936.

Consiliul eparhial.

Nr. 77/1836.

(36) 3—3

CONCURS

Pentru ocuparea postului de cântăreț bisericesc din *Alba-Iulia (Mairi)* se publică concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în „*Renașterea*“.

Venitele împreunate cu acest post sunt:

1. 8 jugăre pământ productiv.

2. Venitele din stola uzitată.

3. Cuartir în natură.

Candidații își vor înainta cererea însoțită de diploma de cântăreț, oficiului nostru parohial în termenul fixat și sunt invitați a se prezenta în parohie în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta în strană.

Vor fi preferiți cunoscătorii de note muzicale, ca să poată înființa cor nou, ori a conduce pe cel existent.

Alba-Iulia, la 9 Octomvrie 1936.

Florian Rusan, prot. V. *Sandru*, paroh ort.-rom. președ. episcop. cons. parohial.

Nr. 433/1936.

Văzut: *Alexandru Baba*, protopop.

Oficiul Protopopesesc ort.-rom. T.-Mureș.

Nr. 595/1936.

(35) 3—3

CONCURS

Pentru întregirea parohiei *Moșuni* cu filia *Vefa, Șard, și Laurenți*, devenită vacantă prin strămutarea preotului Teodor Agapiev, se publică concurs cu termen de 30 zile, dela prima publicare în *Renașterea*.

Venitele împreunate cu acest post:

1. Salar dela Stat.

2. Sesiune parohială 32 jug.

3. Locuință în natură, casă și supraedificat economice și folosirea grădini de lângă casă.

4. Venitele stolare îndatinate.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile în termen legal oficiului nostru și după prealabila încuviințare se vor putea prezenta în parohie, spre a face cunoștință cu poporul.

Concurenții vor avea să producă act de învoire dela P. Sfințitul Episcop. Târgu-Mureș, la 20 Oct. 1936.

Oficiul protopopesesc al T.-Mureșului în înțelegere cu Consiliul parohial.

Ștefan Rusu, protopop.

Tipografia Eparhiei ortodoxe române, Cluj.